

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 10532/04

בפני : כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופטת א' חיות

העותרים : 1. שיח' עבדאללה נמר דרוויש
2. שיח' כאמל ריאן
3. שיח' אברהים צרצור
4. ח"כ עבד אלמאלכ דהאמשה
5. עמותת אלאקצא לפיתוח נכסי ההקדש
האסלאמי
6. עדאלה-המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי
בישראל

נגד

המשיבים : 1. השר לענייני דתות
2. שר המשפטים
3. ראש ממשלת ישראל

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה : י"ג באדר התשס"ט (09.03.2009)

בשם העותרים : עו"ד חסן ג'בארין ; עו"ד עאדל בדיר

בשם המשיבים : עו"ד אבי ליכט

פסק-דין

לאחר ששמענו טיעוני הצדדים, וקראנו את כתבי הטענות, שוכנענו כי התקנת תקנות לפי חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967, אינה תנאי חיוני לשם הבטחת השמירה והכיבוד של המקומות הקדושים. למסקנה זו הגענו הן על יסוד הרקע ההיסטורי של החוק, נסיבות חקיקתו, לשון החוק ותכליתו. הגדרת רשימה של מקומות קדושים היא עניין מורכב וטעון לא רק כאשר מדובר במקומות הקדושים למוסלמים,

אלא גם כאשר יש להכריז על פי החוק על מקומות קדושים לכל הדתות ואף ליהודים. התוספת הקובעת מקומות קדושים ליהודים היא חלקית ומסיבות רבות נמסר לנו כי הופסקה מלאכת קביעת המקומות שראוי להכלילם בתקנות גם ביחס למקומות הקדושים ליהודים, שהלכה למעשה רשימתם ארוכה מזו המופיעה בתוספת שבתקנות.

הסעד הבלעדי המבוקש בעתירה הינו כי יותקנו תקנות לשמירה על המקומות הקדושים למוסלמים, ובעניין זה שוכנענו כי שמירת המקומות הקדושים, שיקומם וכיבודם אינו מותנה בהתקנת התקנות ולכן ניתן לקבוע כי דין העתירה להידחות בהיעדר חובה להתקין תקנות ובהתחשב בכך שהתקנת תקנות לביצוע היא עניין של שיקול דעת ואינה תנאי לקיום העיקרון החשוב שלשמו נחקק החוק והוא בא לידי ביטוי בסעיף 1 לחוק הנ"ל.

ראוי לציין כי מטענות העותרים עלה בבירור שמבוקשם האמיתי אינו דווקא זה שבא לידי ביטוי בסעד שהתבקש בעתירה, אלא שהם קובלים על כך שלא נעשה דבר לקידום השמירה על המקומות הקדושים למוסלמים ולעניין זה הביאו כדוגמא רשימה של מקומות שמתייחסים בעיקר למסגדים בכפרים ערבים נטושים מאז מלחמת השחרור.

המשיבים אינם מכחישים את הצורך לפעול לשמירה על המקומות הקדושים למוסלמים ומאשרים כי בעקבות העתירה החלו לטפל ולבחון מהי הדרך ההולמת והמעשית לטפל בסוגיה. אין ספק שלא ניתן במציאות הישראלית בה פרושים מסגדים ובתי קברות ברחבי הארץ לפעול לשיקומם של כל המקומות המוגדרים על ידי העותרים כמקומות קדושים. מנגד אין חולק כי מתחייבת פעולה הדרגתית, בהתאם ליכולת התקציבית ולסדרי עדיפויות, ליתן ביטוי לשמירה על מקומות קדושים למוסלמים. בא-כוח המדינה הודיע כי למטרה זו הוחלט להקצות בתקציב המדינה במסגרת תקציב מינהל מקרקעי ישראל סכום של 2 מיליון ש"ח לשנה לטיפול ושיקום מקומות כאלה. עוד הודיע בא-כוח המדינה כי סדרי העדיפויות ותכנית העבודה יוכנו על ידי צוות בינמשרדי המייצג את משרדי הממשלה הנוגעים לנושא. משרד ראש הממשלה, תיירות, (יתכן שנציגי משרדים נוספים), וכן גורמי ביטחון וכמובן, מינהל מקרקעי ישראל. בין הצדדים אין מחלוקת שנציגי המוסלמים צריכים להיות מעורבים לפחות בהצעת המקומות שיש לשמר ולשקם ובסדרי העדיפויות, ובנושאים אחרים ככל שיעלו, גם אם עמדתם אינה מכרעת; על הגוף שיטפל בנושא במסגרת הממשלתית לשקול את עמדתם של נציגי המוסלמים ולהתחשב בה, כשהיא נכללת בין יתר השיקולים.

אנו מניחות כי בעניין זה תקויים הידברות בין הצדדים וכי יקבעו נוהלים ודפוסי פעולה כיצד לקדם את התהליך באיזה היקף ועל פי אלו סדרי עדיפויות.

ככפופות להתחייבות בא-כוח המדינה לפעול בהתאם לאמור כדי לקבוע דפוסי טיפול במקומות הקדושים למוסלמים, העתירה נדחית.

ניתן היום, י"ג באדר התשס"ט (09.03.2009), בפני באי-כוח הצדדים.

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א ה